

Leva tills man dör – möjligheterna med palliativ vård

Bertil Axelsson, leg läkare

Professor emeritus palliativ medicin, Umeå universitet

Ordförande i Nationella rådet för palliativ vård

Martin Engman

Samhällspolitisk chef, SPF Seniorerna

Petra Tegman, leg sjuksköterska

Specialist i palliativ vård och demensvård, Silviasjuksköterska

Programchef för palliativ vård på Betaniastiftelsen. Ordförande i Svensk förening för palliativ omvårdnad, SFPO

Aase Wisten, leg läkare, specialist i geriatrik

Sakkunnig vård och omsorg, SPF Seniorerna

Nationella Rådet för Palliativ Vård

Dagens punkter

- Vad är palliativ vård?
 - Vad kan jag få för palliativ vård av sjukvården?
 - Vad krävs för att palliativ vård ska vara jämlik?
 - Hur kan jag hjälpa en vän/partner som blir obotligt sjuk?
 - Vanliga myter/missförstånd
- Skriv frågor till talarna i "Frågor & svar"

Nationella rådet för palliativ vård (NRPV)

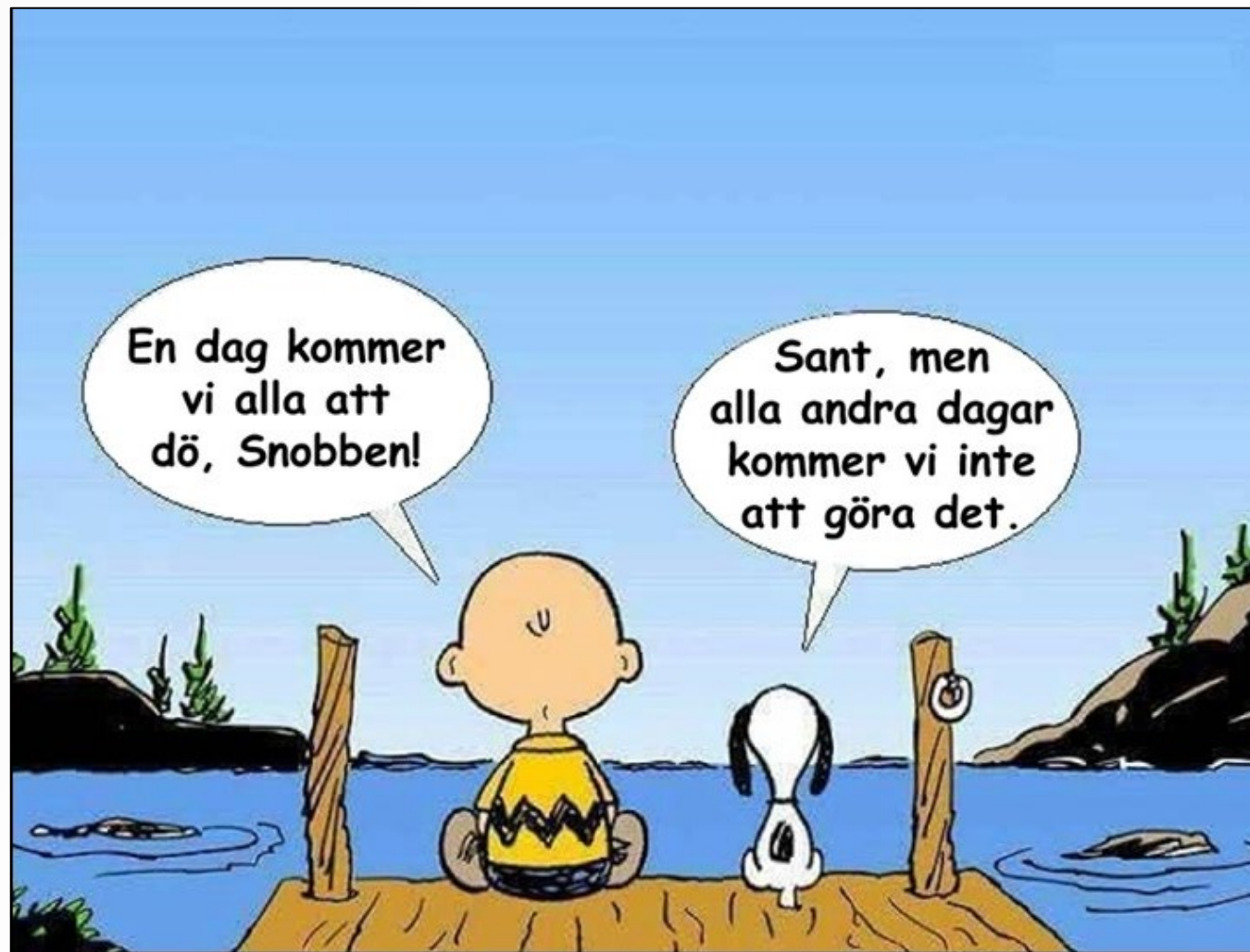
- Tidning Palliativ Vård
- Nationella konferenser årligen
- Palliativguiden
- www.nrpv.se
- www.palliativvard.se

 Föreningen för socionomer inom palliativ vård SIP Föreningen för Socionomer inom Palliativ Vård www.fsip.se	 SVENSK FÖRENING FÖR PALLIATIV MEDICIN SFPM Svensk Förening för Palliativ Medicin www.sfpm.se
 SFPO SJUKSKÖTERSKOR FÖR PALLIATIV OMVÅRDNAD SFPO Sjuksköterskor för Palliativ Omvårdnad www.swenurse.se/sfpo	 UFPO UNDERSKÖTERSKOR FÖR PALLIATIV OMVÅRDNAD UFPO Undersköterskor för Palliativ Omvårdnad www.ufpo.se
 DIO dietister inom onkologi DIO Dietister inom onkologi www.dio-nutrition.se	 FAiP Arbetsterapeuter inom Palliativ vård FÖRENINGEN FÖR ARBETSTERAPEUTER INOM PALLIATIV VÅRD - FAiP www.nrpv.se
 Fysioterapeuterna FYSIOTERAPEUTERNA - SEKTIONEN FÖR ONKOLOGISK OCH PALLIATIV FYSIOTERAPI www.fysioterapeuterna.se	 CHEFER I PALLIATIV VÅRD CHEFER OCH LEDARE I PALLIATIV VÅRD
 SVENSK FÖRENING FÖR PEDIATRISK PALLIATIV VÅRD sfppv.barnlakarforeningen.se	NÄTVERK FÖR SJUKHUSKYRKA OCH TEOLOGER INOM PALLIATIV VÅRD

Nationella Rådet för Palliativ Vård

Tänkvärt

Palliativ vård

Hjälper oss att **leva** så bra som möjligt tills vi dör

Trots obotlig sjukdom

- Cancer
- Demens
- Hjärtsvikt, njursvikt, leversvikt
- KOL
- Neurologiska sjukdomar, ex. Parkinson, ALS
- Skörhet/skröplighet pga. hög ålder
- Svåra medfödda sjukdomar eller skador

Oavsett ålder, bostadsort, var man vårdas eller tid kvar att leva!!!

Palliativ vård – betyder...

- Pallium – av latinets mantel
- Lindrande vård när bot inte är möjlig
- Beaktar lidandets olika dimensioner
 - Fysiska
 - Psykiska
 - Sociala
 - Existentiella
- Förutsätter ett olika professioners insatser = ett team

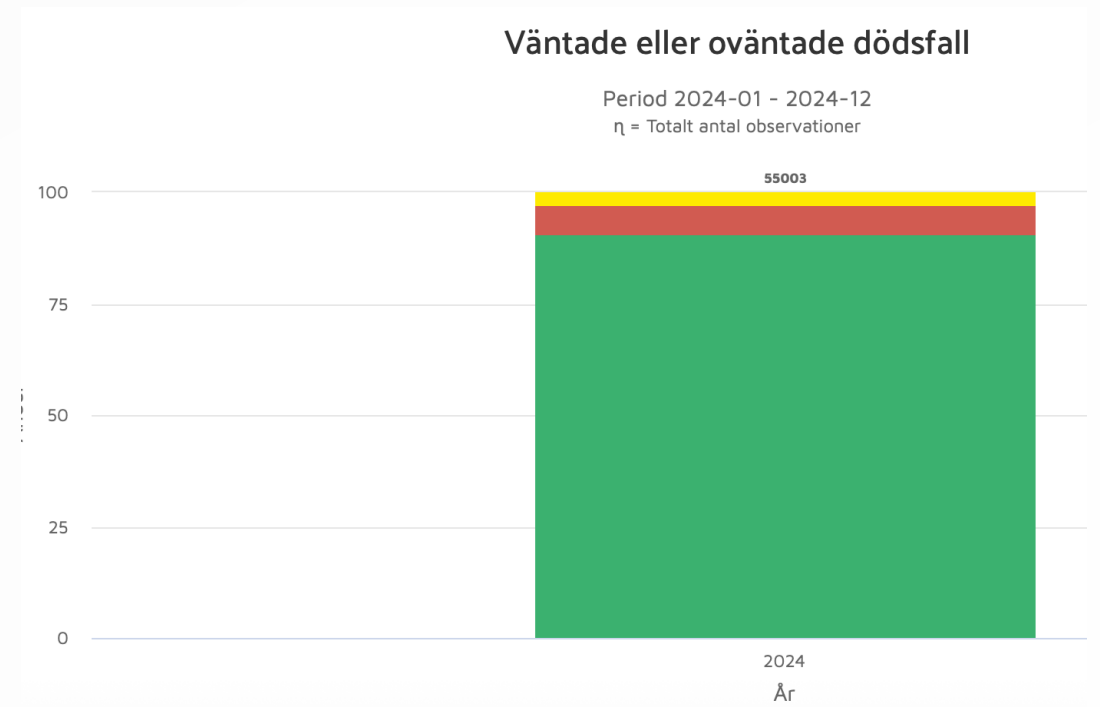
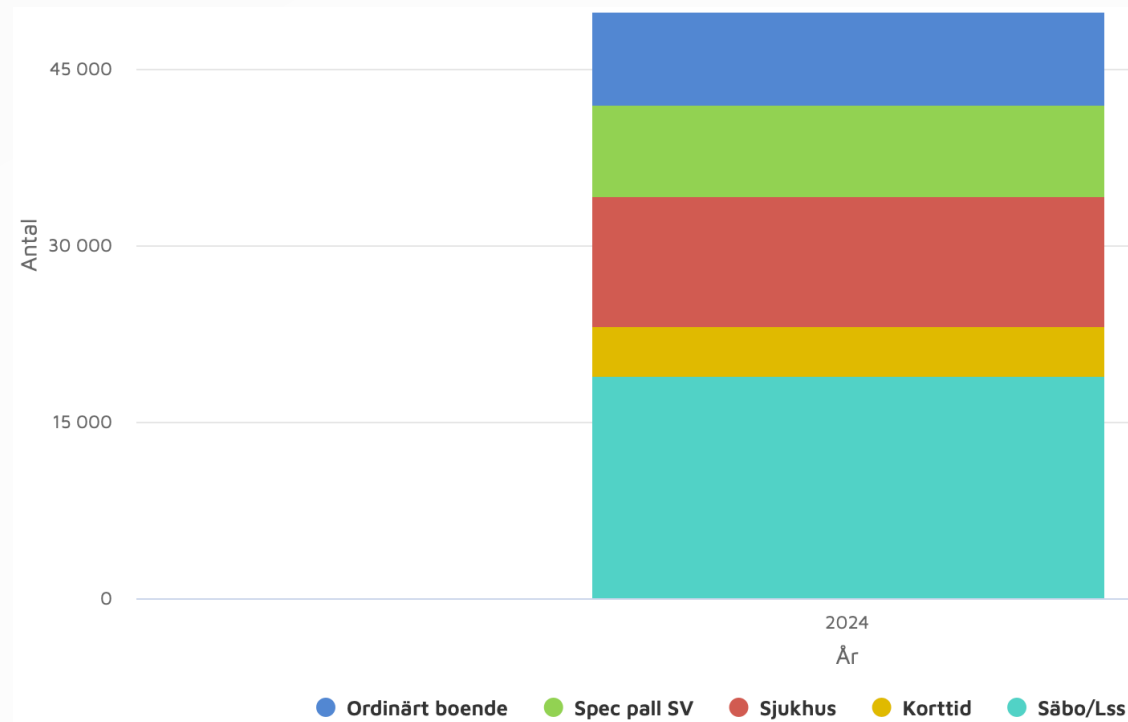
Målgruppen för palliativ vård

Personer med sjukdom som inom veckor, månader eller år innebär ett livshot, dvs. att tillståndet kan sluta med döden.

Var och hur dör vi?

Dödsplats enligt Svenska palliativregistret 2024

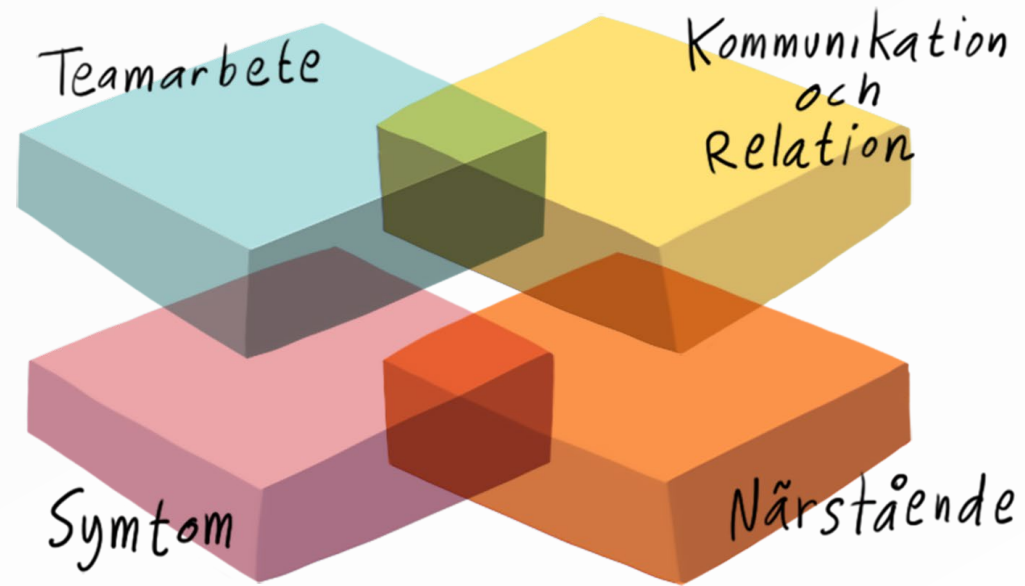

Nationella Rådet för Palliativ Vård

Palliativ medicin och palliativ omvårdnad

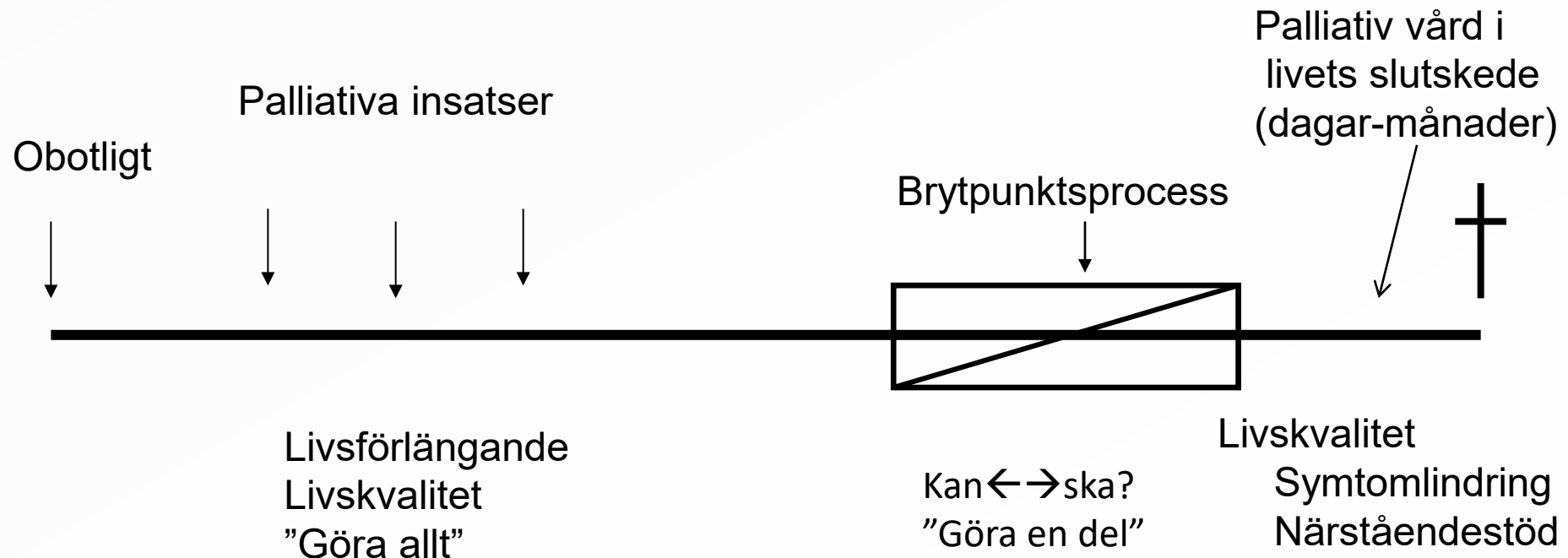
Palliativvårdens fyra hörnstenar

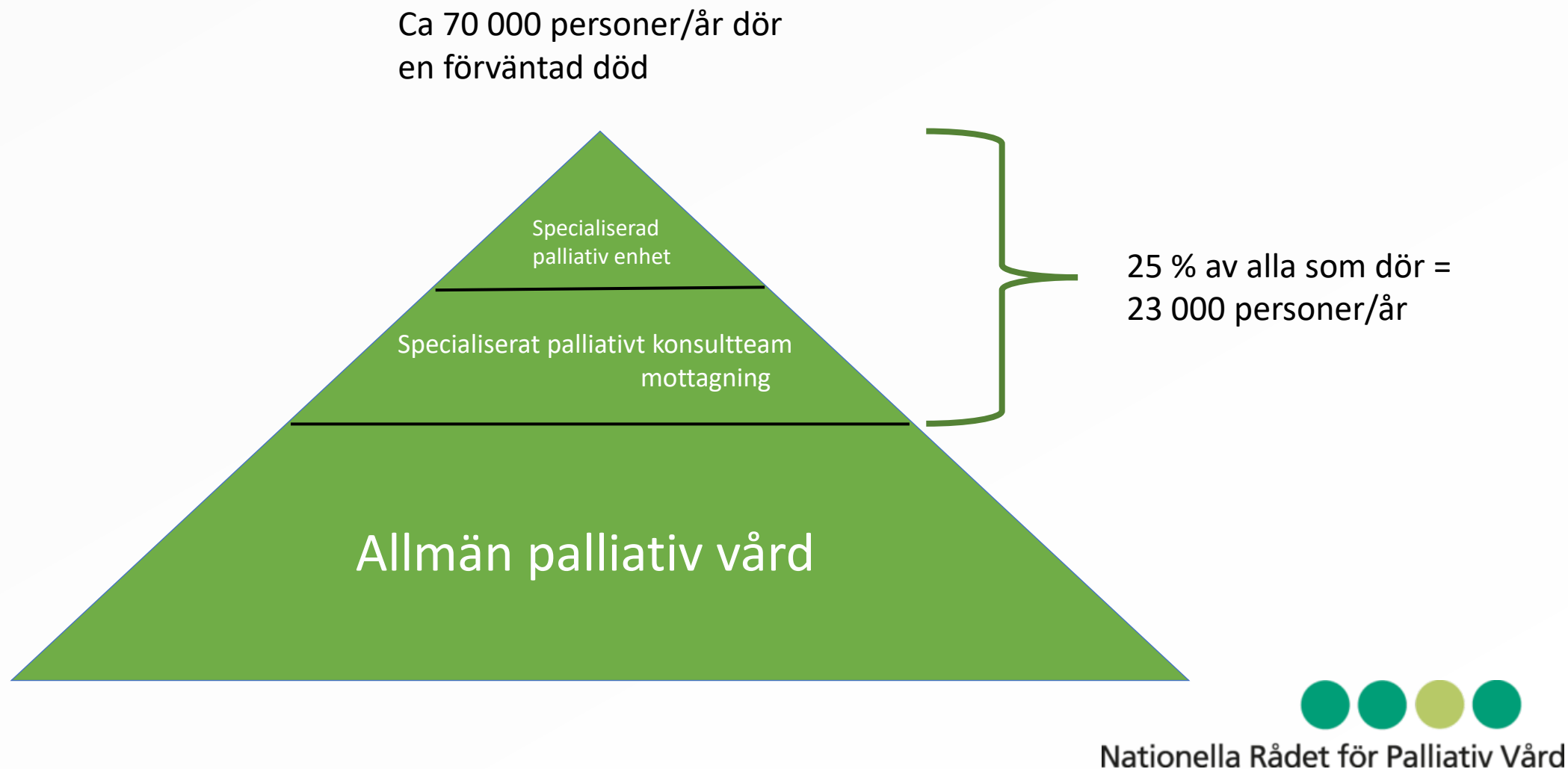
= Hela livssituationen, idag och framöver

Olika palliativa insatser beroende på var i förloppet

Infrastruktur för att de som behöver ska få palliativ vård utifrån sina behov

Allmän palliativ vård

Ges av ordinarie personal på sjukhus, primärvård och kommunala vårdformer

Behöver: Bra grundutbildning i palliativ vård/medicin, fortbildning, kompetensstöd, reflektionsstöd

Specialiserad palliativ vård

Multidisciplinärt team med speciell palliativ kompetens (läkare, sjsk, Q, AT, FT, usk)

Patienter med komplexa behov

Exempel: ASiH, palliativt konsultteam, palliativa vårdplatser, men också: jourlinjer, mottagning

Behöver: Specialistutbildade läkare, sjuksköterskor, undersköterskor m.fl.

ST-tjänster

Utbildningsstöd från arbetsgivaren

Stöd vid palliativa behov – allmän nivå

- Hembesök av distriktssjuksköterska, distriktsläkare
- Hembesök av arbetsterapeut, fysioterapeut
- Anpassade hjälpmedel och strategier
- Hemsjukvårdspatient
- Larm, duschhjälp
- Avlastning i hemmet 10 tim/mån
- Växelvård
- Närståendestöd
- Samtalsstöd – kurator, religiös eller andlig företrädare
- Närståendepenning

Stöd vid komplexa palliativa behov

- Mottagning
- Konsultteam
- Hemsjukvård (ASiH)
- Slutenvårdsplatser på sjukhus
- Hospice
- Jourlinje

Krav för jämlik tillgång till palliativ vård

- Rimligt innehåll i alla vårdutbildningar
- Möjlighet till regelbunden reflektion på arbetstid
- Möjlighet till regelbunden fortbildning
- Tillräcklig läkarmedverkan från primärvården

Vid komplexa palliativa vårdbehov:

- Förutsägbar infrastruktur för den specialiserade palliativa vården
- Tydligt uppdrag från huvudmannen: Alla diagnoser, alla åldrar, bostadsort, vårdform, tid kvar att leva

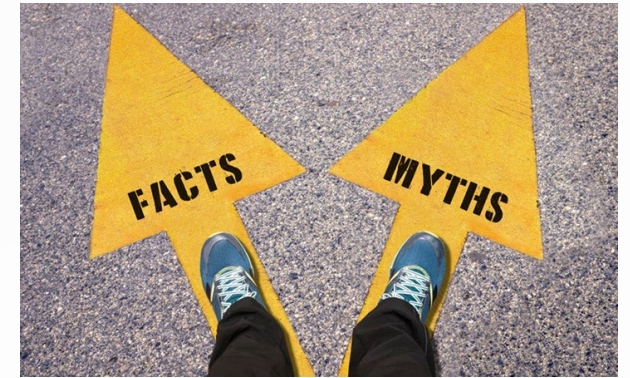

Hjälp till en vän/familjemedlem

- Leva som "vanligt"
- Påpeka möjligheterna till hjälp
- Avlasta närstående
- Stötta att önskemål gällande begravning, ekonomi och arv pratas igenom
- Involvera barn och barnbarn i öppen dialog och kontakt

Vanliga myter/missförstånd

- Palliativ vård är att ge upp, dödsdom
- Palliativ vård aktuellt bara sista dagarna i livet, bara cancer
- Man måste ha dropp sista tiden för att inte törsta och svälta ihjäl
- Tar man emot morfin dör man snabbare eller blir missbrukare
- Att inte säga till när man har ont är bra

Palliativ vård – ett gott exempel på nära vård

Händer mycket

- Nationellt vårdprogram för vuxna – ny version jan 2026
- Nationellt vårdprogram för barn – ny version våren 2026
- Socialstyrelsens riktlinjer – dec 2025
- Rapport från NRPV/Palliativregistret om ”vita fläckar” – jan 2026

Mer information hittar du

- Se detta webinarium igen: www.spfseniorerna.se
- www.palliativvard.se : palliativ ordlista A-Ö, myter/missförstånd,
Tidskriften Palliativ Vård
- www.cancercentrum.se: standardiserat vårdförlopp, vårdprogram
- www.betaniastiftelsen.nu: palliativa webinarier om olika ämnen